

Geminacions

Sempre hi ha qui no s'acaba de creure que mots com és ara *espatlla*, *bitlla* o *ratlla*, es pronuncien *espall-lla*, *bill-lla* i *rall-lla*. Un deficient ensenyament escolar ens va fer establir una relació o correspondència tan rígida i matemàtica entre signes gràfics i sons, com si fossin una mateixa cosa, que ara ens costa d'adonar-nos i d'admetre que allí on hi ha escrita una *t* es pronuncia en realitat una *l* palatal (*ll*), i que aquesta pronunciació no obeeix a cap vici ni constitueix cap defecte, sinó que és un fet normal de la fonologia, que no pot ésser altrament, i que, per tant, el professor o preceptista no pot fer sinó reconèixer i sancionar. Efectivament: quan s'estableix un contacte entre una *t* i una *l* palatal (que es representa gràficament per *ll*), es produeix el conegut fenomen de l'assimilació de la primera per la segona —la *l* palatal s'assimila la *t*—, cosa que vol dir que aquesta *l* palatal es gemina, això és, es pronuncia com si n'hi hagués dues. Per tant, *espatlla* es pronuncia com si fos *espall-lla*, no perquè ens diguin els llibres que s'ha de pronunciar així, sinó perquè és la manera normal de fer-ho. Pronunciar *espat-lla*, amb una *t*, exigiria el propòsit deliberat de fer-ho i, a més, introduir una petita pausa entre la

segona síl·laba i la tercera, que és l'única manera d'evitar l'assimilació. No cal dir que es tracta d'un propòsit que no hem de tenir en cap moment.

En aquest camp, però, sempre hi ha sorpreses i fets nous, i ara observem que hi ha qui més aviat s'excedeix en sentit oposat. Hi ha, efectivament, algun locutor radiofònic que, desitjant sens dubte fer una demostració de la seva bona dicció catalana, gemina sistemàticament la *l* palatal intervocàlica, això és, pronuncia els mots *callar*, *mullar*, *ballarina*, com si fossin "catillar", "mutllar", "batllarina", és a dir, "call-llar", "mull-llar", "ball-llarina". Com que n'hi ha, de locutors, que no saben pronunciar la *l* palatal, i diuen "caiar", "muïar", "baiarina", entre els qui no tenen aquesta limitació hi ha qui ho vol posar en relleu i es dedica a geminar-la (i, posats a fer, gemina àdhuc la *n* palatal). És un fet anàleg al de la sonorització de la *s* per diferenciar-se de qui les ensordeix sistemàticament, hi ha qui les sonoritza a tort: "Suïsa", "disperzar", "rusos",... En cada cas, tant inadmissible és l'una cosa com l'altra. La nostra ràdio demana a crits una professionalitat autèntica.

Albert Jané